BGD 2023: LEXCES en de *Regeling Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB)*

Dick Heederik, voorzitter bestuur Lexces en Adviescommissie Lijst Beroepsziekten

13 mei 2023

lexces

Aanleiding

MAATSCHAPPELIJK PROBLEEM

Meer dan 3.000 mensen sterven jaarlijks door beroepsmatige blootstelling aan schadelijke stoffen. Het verhalen van gezondheidsschade door werk leidt vaak tot jarenlange juridische processen

VOORGESTELDE OPLOSSING*

- Stoffengerelateerde beroepsziekten voorkomen door betere kennisinfrastructuur voor preventie op de werkvloer én arbeidsgeneeskundige zorg over stoffen gerelateerde beroepsziekten
- Potentiële slachtoffers van beroepsziekten een korte route naar erkenning geven door instellen van een tegemoetkomings-regeling

* Commissie Vergemakkelijk schadeafhandeling beroepsziekten (2020, Commissie Heerts; Rijksoverheid.nl)

lexces

Organisatie

LEXCES is een netwerkorganisatie bestaande uit:

IRAS	Institute for Risk Assessment Sciences, Universiteit Utrecht
NCvB	Nederlands Centrum voor Beroepsziekten, Amsterdam UMC
NKAL	Nederlands Kenniscentrum Arbeid en Longaandoeningen, Utrecht
PMA	Polikliniek Mens en Arbeid, Amsterdam UMC
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Lexces werkt samen met andere kennisinstituten en –organisaties op het gebied van arbeid en gezondheid in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)

lexces

Start 1 juli 2022

www.lexces.nl

lexces

Organogram organisatie

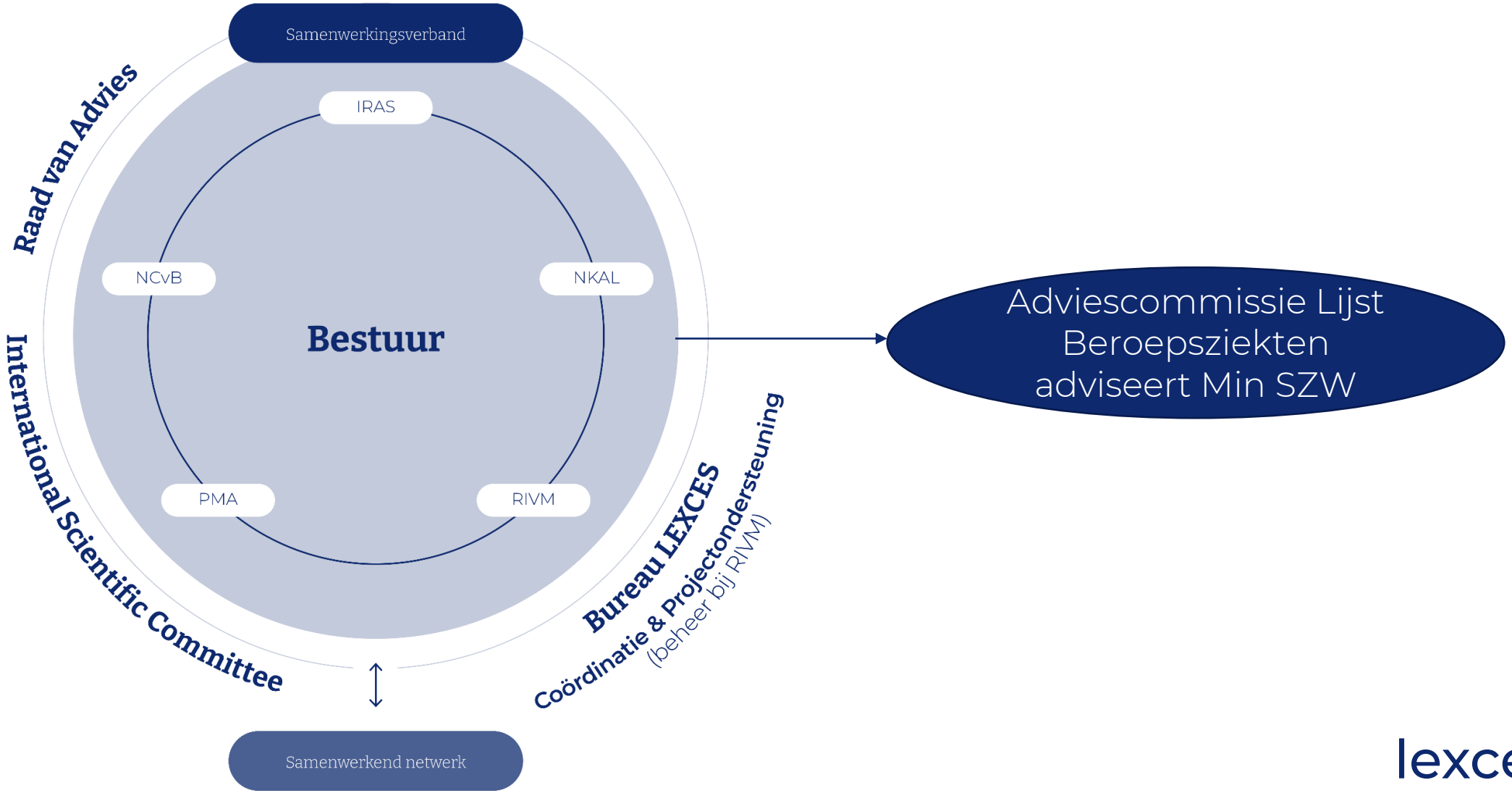

lexces

Missie en doel

MISSIE

Hét expertisecentrum voor stoffengerelateerde beroepsziekten. In deze netwerkorganisatie werken verschillende organisaties samen om kennis en expertise op het gebied van gevaarlijke stoffen en gezondheidsrisico's voor werkenden te verzamelen, verder te ontwikkelen en de verspreiding ervan actief te bevorderen. Daarmee draagt LEXCES actief bij aan de preventie en beoordeling van stoffengerelateerde beroepsziekten

ULTIEM DOEL

Dat mensen niet meer ziek worden door schadelijke stoffen waaraan ze tijdens hun werk blootstaan.

lexces

Wat is daarvoor nodig?

Een kenniscirkel waarin:

- Beschikbare expertise in Nederland wordt gebundeld
- Toegang tot kennis wordt gestimuleerd voor betere preventie en medische behandeling
- Wordt gezorgd voor samenhang tussen bundeling expertise en benutting kennis in de praktijk
- Wordt gezorgd voor samenhang kennis bij erkenning stoffengerelateerde beroepsziekte in de tegemoetkomingsregeling

* Advies verkenning kennisinfrastructuur stoffengerelateerde beroepsziekten (2021, Bruins; Rijksoverheid.nl)

lexces

Kerntaken

Bundelen, ontwikkelen en delen van wetenschappelijk kennis over stoffengerelateerde beroepsziekten

Uitvoeren programma's voor opleiding, preventie en vroegsignalering van stoffengerelateerde beroepsziekten

Inzetten kennis ter ondersteuning functioneren arbeidsgeneeskundige zorg (preventie, diagnostiek en behandeling)

Adviseren over aannemelijkheid dat een ziek geworden (ex)werknemer lijdt aan een ernstige stoffengerelateerde beroepsziekte die onder de Regeling TSB valt

lexces

LEXCES Snelkookpan sinds 01-07-2022

- (Internationale) verkenning voor Lijst met ca 80 beroepsziekten-blootstellingscombinaties 08-2022
- Eerste Protocollen met Advies aan de minister SZW (Adviescommissie Lijst Beroepsziekten) 12-2022
- Opbouw interne en externe organisatie

2023

- Uitrol TSB met ketenpertners 01-01-2023
- Werkprogramma ~10M€ 03-05-2023

lexces

Werkprogramma

lexces

Werkprogramma 2023-2024

lexces

	A	B	C
	Primaire preventie: voorkomen of beperken van blootstellingsrisico's.	**Secundaire preventie: voorkomen of beperken van gezondheidsrisico's.**	**Tertiaire preventie: voorkomen of beperken van risico's op complicaties en ziekteverergering.**
MINSZW THEMA'S	**1. Het verzamelen, onwikkelen en delen van kennis gericht op het voorkomen of beperken van stoffengerelateerde beroepsziekten.**	**2. Het ondersteunen van activiteiten gericht op vroeg-signalering van stoffen gerelateerde beroepsziekten.**	**3. Het ontwikkelen van kennis met betrekking tot de medische diagnostiek en behandelmethoden voor het functioneren van de (arbeids)geneeskundige zorg in relatie tot stoffen gerelateerde beroepsziekten.**
Lexces projecten 2023-2025	**1.1** Effectieve interventie strategieën en preventiemaatregelen voor het terugdringen van blootstelling aan stoffen op de werkplek. **1.2** Inventarisatie van vóórkomen gevaarlijke stoffen: nieuwe methodieken (evidence synthesis). **1.3** Gezondheidseffecten van werk gerelateerde blootstelling aan nanodeeltjes: een scoping review en onderzoeksdesign. **1.4** Innovatieve methoden voor vroeg detectie en interpretatie van chemische blootstelling met behulp van humaan biologische monitoring.	**2.1** PMO-systematiek voor vroeg detectie van allergisch astma, contactdermatitis en silicose. **2.2** Ontwikkeling systematiek voor vroegsignalering van beroepsziekten.	**3.1** Netwerkstructuur voor arbocuratieve samenwerking **3.2** Naar een leidraad voor beoordeling van kennis over blootstelling aan chemische stoffen en beroepsziekten en gebruik daarvan voor de TSB. **3.3** Diagnostische biomarkers voor werkgerelateerd contact eczeem. **3.4** Ontwikkelen van een kwantitatieve methode van historische blootstellingschatting aan oplosmiddelen Solvent.

X.1 Data-landschapsverkenning, ontsluiting, en analyse

X.2 Lexces Academy

lexces

Stand van zaken regeling TSB

lexces

Regeling TSB

WAT

Regeling eenmalige tegemoetkoming individuele gevallen van stoffengerelateerde beroepsziekten, die op lijst van ernstige stoffengerelateerde beroepsziekten staan en die officieel is vastgesteld door minister SZW

STAPPEN NAAR TEGEMOETKOMING: KETENPARTNERS

1. Individuele aanmelding, begeleiding en dossierbeheer: Instituut Slachtoffers door Gevaarlijke Stoffen (ISBG)
2. Beoordeling dossier en advies over aannemelijkheid dat sprake is van ernstige stoffengerelateerde beroepsziekten door **Deskundigenpanel Lexces**
3. Beslissing wel/geen financiële tegemoetkoming door Sociale Verzekeringsbank (SVB)

lexces

Rol LEXCES

Adviseren over aannemelijkheid dat bij een individueel geval sprake is van een beroepsziekte

- Door Deskundigenpanel voor beoordelingen op te richten
- Door inrichten beoordelingsproces
- Door beoordelingsprotocol per beroepsziekte op te stellen met daarin criteria voor diagnose beroepsziekte, ernst van aandoening, sociaal-medische gevolgen en relevante blootstellingsgegevens

Adviseren Minister SZW over uitbreiding lijst erkende ernstige stoffengerelateerde beroepsziekten door Adviescommissie Lijst Beroepsziekten

- Door signalering en categorisering

lexces

Causaliteit stoffengerelateerde beroepsziekten

Op basis van aantonen oorzakelijk verband tussen blootstelling en ziekte op:

- populatieniveau (door uitvoeren en evaluatie wetenschappelijk onderzoek)
- Individueel niveau (door medische diagnostiek en blootstellingsgeschiedenis)

Categorie	Oorzakelijk verband populatieniveau	Oorzakelijk verband op individueel niveau vast te stellen?	Zwaartepunt beoordeling
1	Ja	Ja	Medische diagnose
2	Ja	Lastig ivm andere oorzaken	Beoordeling veroorzakings-waarschijnlijkheid
3	Ja	Nee	Meer Onderzoek
4	Nee	Nee	Meer Onderzoek

lexces

TSB

- **Advies December 2022 aan Minister SZW**
  - Protocol Allergisch Beroepsastma
  - Protocol Longkanker en asbestblootstelling
  - Protocol CSE
  - Beoordeling veroorzakingswaarschijnlijk-heid
- Start TSB per 01 01 2023

Samenstelling adviescommissie Lijst Beroepsziekten

- Dick Heederik (vz)
- Frederieke Schaafsma (plv vz), PMA, AUMC
- Aafje van der Burght, RIVM
- Henk van der Molen, NCvB, AUMC
- Susan Peters, IRAS, UU
- Jos Rooijackers, NKAL

lexces

Waarom longkanker en asbest

Omvangrijke gezondheidslast op basis van aantallen mesothelioomgevallen en attributieberekeningen (500-1000 gevallen)

Voor longkanker bestaat (nog) geen tegemoetkomeningsregeling, voor asbestose en mesothelioom wel

Meeste gevallen na pensioengerechtigde leeftijd, met blootstelling in het verleden (decennia)

Valide klinische diagnose in de meeste gevallen beschikbaar voor longkanker, reconstructie blootstelling meest kritisch

lexces

Regeling TSB Longkanker

Eerder advies van de Gezondheidsraad (2005), na eerdere adviezen over mesothelioom en asbestose (tegemoetkoming via Instituut Asbest Slachtoffers)

GR volgde internationale toegepaste benadering van berekening van de ‘Probability of Causation’ of ‘Veroorzakingswaarschijnlijkheid’

Op basis van de cumulatieve asbest blootstelling en epidemiologische informatie wordt de kans berekend dat de longkanker bij een individu door asbest is veroorzaakt op basis van blootstelling-respons relatie en individuele blootstellingsgegevens

Nieuw is het uitgangspunt ‘voorshands aannemelijk’ (Commissie Heerts)

lexces

Longkanker en asbest

‘Helsinki Criteria’ gaan uit van 4% extra kans op longkanker per vezeljaar blootstelling aan asbest

Afkappunt ligt in de meeste landen bij de kans dat blootstelling door asbest de oorzaak is ≥50%. Dat punt ligt bij een blootstelling van 25 vezeljaar asbest blootstelling

Meerdere discussies (lineaire of exponentiële relatie, rol van verschillende soorten asbest, multiplicatief risico door roken, variatie tussen studies en onzekerheden)

Hoe het *‘voorshand aannemelijk’* uitgangspunt van de *Commissie Heerts* te operationaliseren?

Lexces review beoordeeld door een externe adviescommissie

lexces

Longkanker en asbest

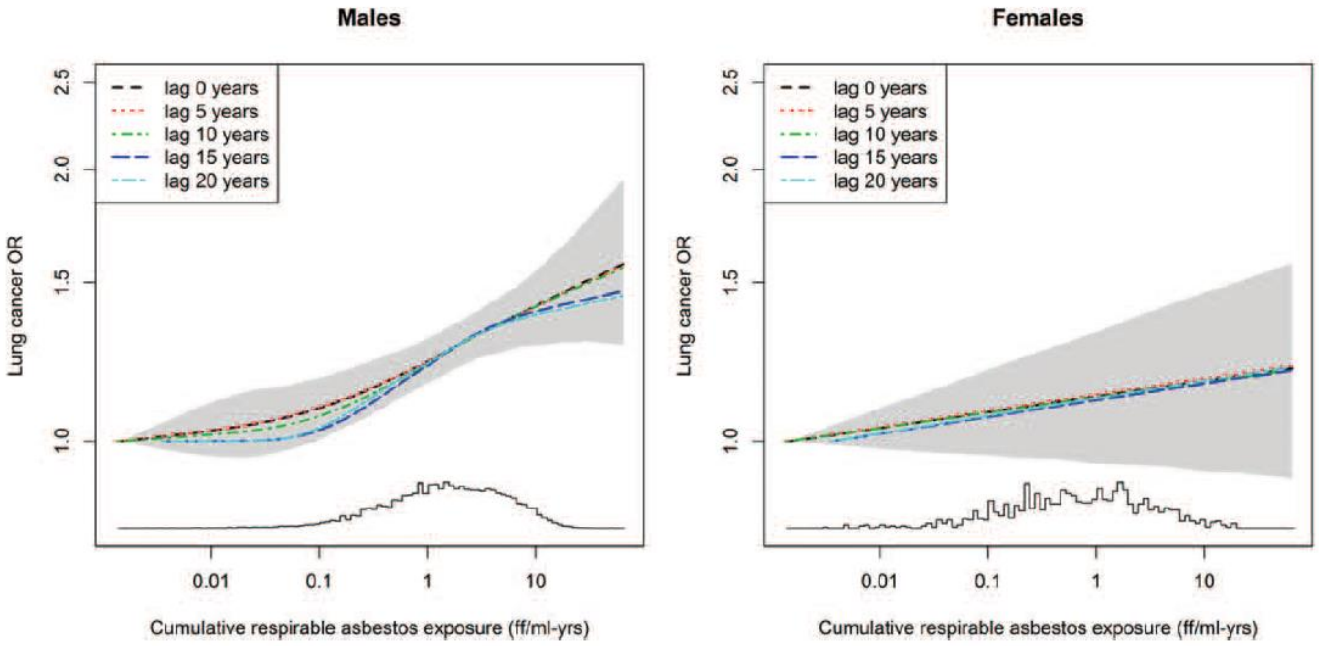

Blootstelling berekend op basis van de beroepshistorie en Job Exposure Matrix (>20 000 metingen). Validatiestudie met Nederlandse gegevens

Gekozen voor een grote recente algemene populatie studie (SYNERGY Studie; Olsson e.a. 2017) met relatief recente blootstelling

Blootstelling-respons relatie steiler dan Helsinki relatie

Niet lineair

lexces

Longkanker en asbest veroorzakingswaarschijnlijkheid

	Cumulatieve blootstelling asbest in vezeljaar	Veroorzakingswaar-schijnlijkheid (PoC)
	50	84
	45	81
	40	77
	35	73
	30	67
Helsinki berekening →	25	60
	20	52
	15	43
	10	31
Lexces berekening met onzekerheden ivm voorshands aannemelijk criterium →	5	17
	0	0

lexces

Waarom allergisch beroepsastma

Naar verwachting op basis van buitenlandse gegevens een belangrijke beroepsziekten categorie (vermoedelijk enkele honderden gevallen per jaar)

Reeks Gezondheidsraad adviezen voor grenswaarden (schimmel α-amylase, tarwemeel, soyameel, tri- en di-isocyanaten)

Veel Nederlands onderzoek naar voorkomen van beroepsallergie en –astma (Erasmus MC, NKAL, TNO, IRAS UU) onder bakkers (meelstof en enzymen), enzym productie en -verwerking, verfspuiters (di-isocyanaten), paprikatelers (stuifmeel), platina raffineerders, etc., dat verwachtingen ondersteunt

Relatief veel informatie over blootstelling aan allergenen in NL beschikbaar

lexces

Waarom allergisch beroepsastma

Risico op ontwikkeling van allergie en astma hoog in meerdere risicoberoepen

Geen veilig blootstellingsniveau (voorgestelde grenswaarden gaan uit van een rest risico (in NL 1% gedurende arbeidsleven)

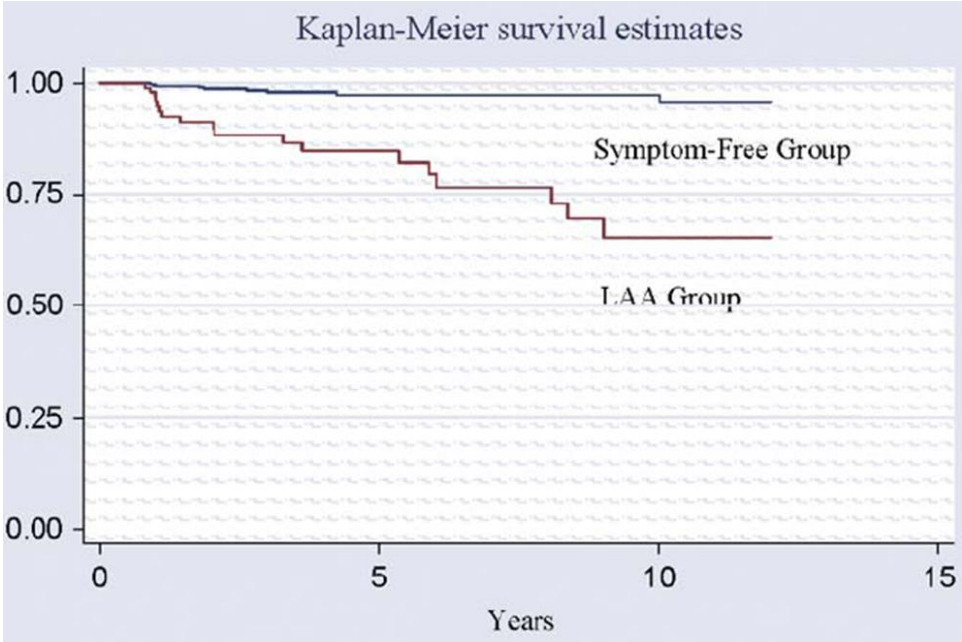

Elliot et al., J Allergy Clin Immunol 2006

lexces

Allergisch beroepsastma

(Inter-)nationale protocollen beschikbaar

Cruciaal is het vaststellen van:

1. diagnose astma,
2. diagnose werkgerelateerd astma (bijvoorbeeld door aanwezigheid werkgerelateerde piekstroompatronen),
3. Sensibilisatie.

Voor niet alle vormen van allergisch astma kan sensibilisatie eenvoudig worden vastgesteld (b.v. di-isocyanaten)

Diagnose vaststellen kan valide bij huidig en recent blootgestelden

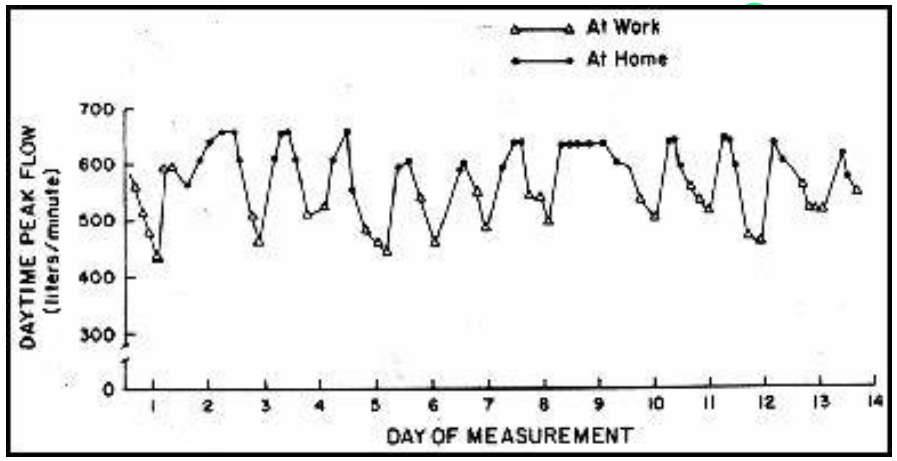

lexces

Uitdagingen en knelpunten beroepsastma

Kennis en infrastructuur bij arbodiensten (Meijer e.a., ERJ 2010;36: 735-42)

Ontbreken kennis werkgerelateerde allergie problematiek in de reguliere gezondheidszorg, wel bij gespecialiseerde klinieken (NKAL, PMA)

Verwijzingsproblematiek igv diagnose beroepsastma

lexces

Realisatie TSB

lexces

Realisatie TSB per 31-04-2023

Aanmeldingen				
	Allergisch beroepsastma	CSE	Longkanker door asbest	Totaal
Totaal	141	82	26	249

Aanmeldingen voor longkanker vallen tegen (late opstart panels en communicatie specialisten)

Gedetailleerde meta-informatie wordt verzameld, geanalyseerd en gepubliceerd

Communicatie-acties worden opgestart voor beroepsastma en longkanker door asbest

De nabije toekomst

lexces

Adviescommissie Lijst Beroepsziekten en Lexces

Kandidatenlijst beroepsziekten in combinatie met meerjarenbeleid (korte- en lange termijn prioriteiten uit circa 80 beroepsziekte-blootstelling combinaties)

Nieuwe protocollen gepland voor 2023 en daarop volgende jaren

Start werkprogramma Lexces

- Lexces Arbo Academy
- Andere projecten (PMO, ARBO-curatieve samenwerking, ...)

lexces

Inspirerend?

Kennis over werkgelateerde ziekten essentieel voor Lexces (protocolontwikkeling, panels)

Werkprogramma biedt kansen voor samenwerking en versterking expertise en kennisuitwisseling

Zoeken naar actieve samenwerkingsrelaties

Vergroten pool van Arbodeskundigen met klinische, arbeidshygiënische kennis en (praktische) onderzoekservaring

lexces

Bedankt voor jullie aandacht